

LIVSVERKET: Roar Skaugen og de andre i familien har bygd opp Smuksjøseter Fjellstue til ei mønsterbedrift. I vinterhalvåret er familien helt avhengig av beltebilene for å frakte gjester og varer til og fra Høvringen, som ligger fem kilometer unna. Foto: Arne Nyaas

Roar Skaugen, vert på Smuksjøseter Fjellstue i hjertet av Rondane, har ett stort ønske: – Forvalterne bør bli flinkere til å lytte til oss som driver i turistnæringa. Vi har vanskelig for å nå fram med argumentene våre, uansett hvor gode forslagene er.

Arne Nyaas

Smuksjøseter Fjellstue ved foten av 1403 meter høye Solsidevassberget fem kilometer øst for Høvringen på grensa til nasjonalparken, er en ren familiebedrift. Fjellstua er den siste før Rondane hvor gjestene overnatter på rom med dusj og wc. Om sommeren er det bilveg helt fram. Vinterstid bringes alle gjester til og fra med beltevogner. Beltebilturen tar cirka 15 minutter, og er en opplevelse i seg sjøl.

Bygde seter

Smuksjøseter har vært fjellstue i to generasjoner, og er bygget i tradisjonell gudbrandsdalsstil.

– Garden Ulsvoll på Sel hadde seter på Høvringen. Bestefaren min på farssida utvidet setra til pensjonat. Det skjedde i første halvdel av 1900-tallet. I 1943 ble garden overdratt til Far, mens pensjonatet på Høvringen ble overdratt til Fars søster som senere endret navnet til Høvringen Fjellstue. På grunn av at garden ble uten seter, søkte foreldrene mine om tillatelse til å bygge seter ved Høvringvatne. Staten innvilget søknaden i 1949. Setra ble bygd og senere utvidet med tre rom for utleie. Jeg og Kari (kona, red. anm.) overtok eierdommen i 1977 og har drevet stedet siden. Det blir 30 år til våren, det, smiler fjellstueverten som minnes at fjellstua hadde syv rom med varmt og kaldt vann, og tre rom uten, da han og Kari overtok. I ettertid har

familien lagt ned en enorm arbeidsinnsats, og har god grunn til å være stolte over livsverket, slik det står fram i dag.

Kjøpte gravemaskin

Noe av det første Roar gjorde var å reise til Bærum. Her kjøpte han ei brukt kommunal gravemaskin. Vel hjemme igjen startet han grøftegravinga fra Høvringen og inn til Smuksjøseter. Den jobben brukte han hele sommeren på, ved siden av å være fjellstuevert. I grøfta ble det lagt både telefon- og strømkabel.

– Mange stilte opp og jobbet dugnad. Gledesscenene var mange og heftige da strømmen kom til Smuksjøseter, og dansen på kjøkkengolvet gikk livlig, minnes 57-åringen som

SOLID REDSKAP: Roar Skaugen har to beltebiler og ei bandvogn. Den første beltebilen kjøpte han av Finnmark Fylkesrederi og Båtselskap (FFR) i 1980. Den andre (bildet) importerte han fra Canada for seks år siden. Begge fungerer uten problemer, både 1966-modellen og 1973-modellen. Foto: Arne Nyaas

UT PÅ SKI: Gjestene på Smuksjøseter går helst i flokk og følge i oppkjørte spor i godt merkede traséer. Om vinteren er danskene i flertall, og mange kommer igjen år etter år. Foto: Arne Nyaas

stolt viser fram fasilitetene som dagens gjester møter når de ankommer fjellstua: 23 rom med dusj og WC, 2 rom med varmt og kaldt vatn, trimrom, badstuer, spisesal og kafeteria for cirka 60 personer, flere koselige stuer, ei romslig smørebu med skistall, og sist, men ikke minst, trådløst nettverk på alle rom.

Ikke «baldrian»

– Om vinteren holder vi åpent fra slutten av januar til over påske, mens sommersesongen starter 20. juni og varer til 10. oktober. Danskene er flittige gjester om vinteren, mens de norske gjestene er i flertall om sommeren. Felles for alle er at de bruker naturen på en pen og forsiktig måte.

Det er ikke noe «baldrian» her, ikke noe Kvittfjell, forsikrer Roar som ellers opplyser at Smuksjøseter har 60 til 65 prosent gjenkjøp. Folk trives i hjertet av Rondane, og mange kommer igjen – år etter år.

Avhengig av beltebilen

Uten tillatelse til å kjøre beltebil til og fra Høvringen vil det være helt umulig for familien Skaugen å drive familiebedriften. Traséen går parallelt med skiløypa. Bare fem ganger i løpet av 21 vintre har Roar Skaugen kommet for sent til skolebussen på Høvringen. Han og Kari har fire voksne barn: Britt Hege, Pål Erik, Lene og Tore. Turene til og fra skolebussen har med andre ord vært mange for familiefaren i løpet av årene.

– Pål Erik er fast bestemt på å ta over drifta, og han blir tredje generasjon her inne. Vi får inderlig håpe at myndighetene ikke stikker kjepper i hjulene for oss. Vi er helt avhengige av beltebilene for å drive fjellstua, og vi er ei viktig bedrift sammen med de øvrige fjorten som driver med turister på Høvringen. At turistbedriftene går godt betyr store skatteinntekter til Sel kommune, presiserer fjellstueverten som klart tilkjennegir at det hadde vært enklere å drive i bransjen uten villrein i området.

Ikke enkelt

– Det settes stadig større fokus på villreinen og villreininteressene. Sjøl har vi aldri opplevd drifta vår som et hinder for villreinen i Rondane Nord. Eksempelvis stod det mellom 70 og 80 dyr 300 meter fra kjøresporet nå i vinter. Flokken holdt seg i det samme området i 10 dager, og brydde seg ikke om beltebiltrafikken. Vi oppholdt oss på fjellstua for å gjøre klart til vintersesongen, og vi kjørte til og fra Høvringen hver eneste dag. Nei, drifta vår er ikke til særlig sjenanse for grådyra. Derimot tar villreinen livet av alle ønskene våre om å tilrettelegge enda bedre for turistene. Vi opplever tvert om at løyper

GUDBRANDSDALSSTIL: - Her trives turistene, forsikrer fjellstueverten som har fått fyr på peisen i seterstua som hans foreldre satte opp på stedet i 1950. Seterstua i tømmer er opprinnelig ei tørkestue for korn fra hjemgården og oppsatt første gang på 1700-tallet. Stua var av de første husene som ble fraktet inn på vinterføre, da det ennå ikke var bygd veg. Foto: Arne Nyaas

Ansvarlig
jaktutøvelse gir gode
jaktoplevelser!

Se også www.naturoppsyn.no

Foto: Vegard Lødølen

SETRA: Bilde av den første bebyggelsen på stedet. Foto: Privat

legges ned. Det er på ingen måte enkelt å drive ei turistbedrift i randsonen av nasjonalparken og villreinområdet, sukker Roar Skaugen.

Grei beskjed

– Har du et godt råd, eller to, å komme med til alle som har med villrein å gjøre?

– Fram til nå har responsen vært dårlig. Jeg var med i referansegruppa da nasjonalparken skulle utvides. Brukte alle krefter på å fortelle hvor

viktig det er med informasjon til brukerne av parken. For vårt vedkommende har nå SNO tatt fatt i det. Vi fikk i oppdrag og betalt for å grave og montere tre steintavler på utsiden av hovedhuset. Her kommer informasjon fra kommunen, SNO, fjellstyret og næringen. I tillegg kart over sommer- og vinterløyper. Finn Bjormyr fra SNO har vært en god pådriver for dette. I tillegg kommer han med plakater for innendørs montering i alle reiselivsbedriftene i området. Nå får gjestene god informasjon

GAVE: Svenske Ernst Hjelm likte seg så godt på Smuksjøseter at han malte dette bildet etter oppholdet i 1985.

om vår felles venn, villreinen, og kollisjoner unngås.

– Det kan lønne seg å høre på oss som driver i turistbransjen, også. Som regel opplever vi det stikk motsatte. Det er vanskelig å vinne gjennom med gode argumenter, eksempelvis at løyper er med på å styre trafikken. Turistene går i flokk og følge og holder seg til merkede traséer. God planlegging og tilrettelegging er tingen, hevder fjellstueverten som gjerne ser at hjemkommunen Sel blir flinkere til også å fronte næringslivet.

– På Høvringen har det vært turister lenge. Laurgårdseter tok imot eventyrsamleren Peder Asbjørnsen og en engelsk venn i 1842. Høvringen har heller ikke utvidet kapasiteten på mange, mange år. Her ligger også Norges eldste leirskole, Den Norske Fjellskolen, som fjortende februar i år feiret 50 år med lærdom om fjellet, vesentlig til 6. og 7. klassinger. En kveld i uka har vi her på Smuksjøseter et lysbildekåseri om Rondane. Det er pensjonert fjellskolelærer Toralf Pedersen, blant venner kalt for Toffe, som har disse kveldene. Han er tidligere villreinjeger og oppsyn i parken. Til sommeren feirer han 60 år som frivillig i Røde Kors, forteller Roar som har ett stort ønske:

– La oss få drive som vi har gjort. Ikke legg ned flere løypetraséer. Det er plass nok, både til oss som driver i næringa, turistene og villreinen!

Moskus

I løpet av 2006 ble det registrert en avgang på 37 moskus på Dovrefjell. 24 av dyrene døde av lungebetennelse. Det opplyser Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Avgangen i løpet av ett år er den største som noen gang er registrert.